

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
CENTER FOR INTERNATIONAL RELATIONS

REPORTS AND ANALYSES

Forum Partnerstwa Regionalnego Polska-Białoruś-Niemcy

Wyzwania dla współpracy Regionalnej
(Skrócony raport z konferencji)

Wojciech Borodzicz-Smoliński

Konferencja dofinansowana w ramach Programu Partnerstwa Transgranicznego realizowanego przy wsparciu finansowym udzielonym przez Norwegię ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

**Konferencja Forum Partnerstwa Regionalnego
Polska-Białoruś-Niemcy
Wyzwania dla Współpracy regionalnej
została sfinansowana przez:**

**norway
grants**

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Rzeczypospolitej Polskiej

w ramach programu:

Partnerzy projektu:

POLSKO - BIALORUSKA IZBA
HANDLOWO-PRZEMYSLOWA

ПОЛЬСКА - БЕЛАРУСКАЯ
ГАНДЛЁВА-ПРАМЫСЛОВАЯ ПАЛАТА

Miasto Biały Podlaska

DGAP Deutsche Gesellschaft
für Auswärtige Politik e.V.

Deutsch-Polnische Gesellschaft
Bundesverband e.V.

Powstanie raportu z konferencji Forum Partnerstwa Regionalnego było możliwe dzięki wsparciu Fundacji Konrada Adenauera.

W dniach 29 września – 1 października 2010 została zorganizowana konferencja „Forum Partnerstwa Regionalnego Polska-Białoruś-Niemcy: Wyzwania dla współpracy regionalnej”. Konferencja została objęta honorowym patronatem Prezydenta Białej Podlaskiej Pana Andrzeja Czapskiego.

Centrum Stosunków Międzynarodowych stworzyło Forum Partnerstwa Regionalnego Polska-Białoruś. Forum jest organizowane w ścisłej współpracy z partnerami zainteresowanymi w rozwoju dialogu na szczeblu samorządowym i regionalnym. Forum jest otwarte na nowych partnerów i na współpracę z podobnymi inicjatywami zarówno regionalnymi jak i międzynarodowymi.

Forum Partnerstwa Regionalnego Polska-Białoruś wypełnia lukę w już istniejących formach współpracy. Jest to obok spotkań organizowanych przez euroregiony, wystaw gospodarczych, targów „Dobrosąsiedztwo” unikatowa forma dyskusji przedstawicieli lokalnych władz, przedsiębiorców działających w obszarze przygranicznym oraz organizacji o charakterze społecznym.

Zadaniem Forum na poziomie regionalnym jest przekazywanie wiedzy i doświadczeń płynących ze współpracy Polski i Białorusi z innymi krajami oraz pogłębianie dialogu na poziomie regionalnym.

Do I Forum Partnerstwa Regionalnego Polska-Białoruś zostały zaproszone Niemcy. Wybór organizatorów był motywowany bardzo dobrze rozwijającą się współpracą na poziomie przygranicznym między Polską a Niemcami oraz bardzo dobrymi doświadczeniami ze współpracy między Białorusią a Republiką Federalną Niemiec.

Struktura Forum została uformowana według sprawdzonego już wzoru Towarzystwa Białorusko-Niemieckiego, które od ponad 10 lat organizuje podobnego kształtu imprezę w Mińsku na Białorusi, z tą jednak różnicą, że koncentruje się ona na tematyce geopolitycznej, kulturalnej i społecznej – pomija natomiast sprawy współpracy regionalnej.

Na Forum Partnerstwa Regionalnego składały się dwie grupy robocze oraz jedna sesja ogólna rozpoczynająca całą konferencję. Pierwsza grupa robocza koncentrowała się na zagadnieniach związanych z rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości w regionie

przygranicznym polsko-białoruskim, druga grupa robocza podjęła się dyskusji na tematy związane z problemami ochrony środowiska na graniczących ze sobą terenach oraz kwestii zmian klimatu.

Forum rozpoczęło sesją poświęconą problemowi globalizacji i roli, która przypada w tym procesie regionom. Jako pierwszy wystąpił dr Janusz Onyszkiewicz, senior fellow Centrum Stosunków Międzynarodowych, który skoncentrował się na źródłach procesu globalizacji i jego znaczenia dla jednostek. Onyszkiewicz wskazał oprócz wielu pozytywnych aspektów także i te negatywne. Jako jeden z niepożądanych zostało wskazana spływanie więzi społecznych. Pan Andrzej Czapski, prezydent miasta Biała Podlaska wskazał, że niezależnie od czy oceniamy globalizację pozytywnie czy negatywnie nie mamy wpływu na procesy globalne, możemy natomiast starać się umacniać więzi międzyludzkie na szczeblu lokalnym. Czapski uznał to za jedną z wielu ważnych funkcji samorządów. Prezes Fundacji im. Lwa Sapiehy, Mirosław Kobasa wskazał, że Białoruś pomimo wielu problemów wewnętrznych nie znajduje się na uboczu procesu globalizacji. Jednak, aby w pełni wykorzystać wszystkie szanse potrzebna jest głęboka reforma państwa.

Na Forum przybyło około 70 uczestników w tym 20 gości z Białorusi. Warte zaznaczenia jest fakt, że zarówno strona polska jak i białoruska były reprezentowane przez osoby na stanowiskach kierowniczych i wykonawczych.

Wśród osób reprezentujących Białoruś byli także członek parlamentu Republiki Białoruś oraz Rady Republiki, przedstawiciele Ministerstwa Ochrony Środowiska.

Organizatorzy Forum założyli, że Forum Partnerstwa Regionalnego stanie się cykliczną konferencją odbywającą się raz do roku na przełomie trzeciego i czwartego kwartału.

Konferencja Forum Partnerstwa Regionalnego przebiegała w atmosferze porozumienia i świadomości problemów stojących na drodze do współpracy regionalnej na poziomie zadowalającym uczestników procesu.

Pierwsza sesja konferencji została poświęcona dyskusji wokół zależności pomiędzy atrakcyjnością inwestycyjną regionu przygranicznego a rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości.

Pan dr Marcin Nowicki z Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową w Gdańsku koncentrował się na kwestii właściwej definicji pojęcia atrakcyjności inwestycyjnej. Dr Nowicki nalegał, aby władze lokalne zdefiniowały co rozumieją pod pojęciem atrakcyjności inwestycyjnej. Potrzeba określenia tego terminu na nowo jest wynikiem stale zmieniającej się sytuacji globalnej, wdrażania nowych technologii, wciąż zmieniających się wskaźnikach ekonomicznych i gospodarczych.

Kolejny referent, pan Edward Kosturbiec ze Związku Pracodawców Prywatnych Lewiatan, przedstawił proces transformacji przedsiębiorstwa na przestrzeni ostatnich 20stuleci, w trakcie, których nastąpiło przeorientowanie kierunków produkcji i co ważniejsze „zeuropeizowanie” świadomości kadry kierowniczej. Prezentacja pana Kosturbca wskazała partnerom białoruskim oraz zgromadzonym gościom jak wielkie wyzwania stoją przed przedsiębiorcami chcącymi stanowić atrakcyjną alternatywę dla zachodniej konkurencji.

O uwarunkowaniach i założeniach Wolnych Stref Gospodarczych na Białorusi na przykładzie strefy brzeskiej mówił Aleksander Stralcou, wykładowca Europejskiego Uniwersytetu Humanistycznego, opisując działanie wolnych stref ekonomicznych w Białorusi wyraził pogląd, że strefy jako forma zapewnienia przez państwo atrakcyjnego miejsca na inwestycje zagraniczne są potrzebne jednak w ramach obecnego reżimu prawnego Strefy nie mają możliwości pełnego rozwoju. Brakuje jasnego sformułowania celów gospodarczych kraju i roli ekonomicznej stref, którą powinny odgrywać.

Pan Aleksander Ivachou reprezentujący przedsiębiorstwo AgroEkoTour w Brześciu wskazał wyzwania i problemy w relacjach polsko-białoruskich na poziomie regionalnym oraz małego i średniego biznesu. Niezmiernie istotnym elementem wystąpienia stało się podanie przykładów działających na Białorusi polskich firm, które źródłem swojej obecności na rynku upatrują w czasach, gdy nie obowiązywał ruch wizowy. Ivachou jest zdania, że tylko radykalne uproszczenie procedury wizowej między Białorusią i UE jest w stanie zatrzymać rosnący trend odwracania się białoruskiego biznesu w kierunku Rosji.

Kolejna sesja „Współpraca przygraniczna jako stymulator rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości”. Specjaliści w czasie tej części konferencji koncentrowali się na kwestiach ekonomicznych i prawnych uwarunkowaniach funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw. Pierwszy z panelistów, profesor Valery Sidarchuk przedstawił złożoność funkcjonowania małego biznesu w Białorusi. W swojej prezentacji pan Sidarchuk wskazywał nie tylko pozytywne zmiany prawodawstwa (uproszczenie procedury rejestracji), ale także te elementy które komplikują funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Przedstawiciel Klubu Biznesu z Grodna pan Ivan Ilkiewicz zaznaczył, że w rejonie grodzieńskim pracuje ponad 85 przedsiębiorstw z polskim kapitałem. Ilkiewicz jest zdania, że przedsiębiorcy białoruscy zakończyli etap kumulacji kapitału, typowy dla końcówki lat 90-tych, co daje im możliwość szukania kierunków inwestycyjnych i ukierunkowywania swojej produkcji na zachód. Szef Klubu Biznesu zaznaczył, że wśród kierownictwa kraju daje się odczuć pozytywna zmiana nastawienia wysokich urzędników do małego i średniego biznesu. Ilkiewicz wskazał, że jednym z ważniejszych problemów we współpracy przygranicznej jest nie samo zniesienie wiz, ale przede wszystkim wprowadzenie ułatwień w przekraczaniu granicy dla przedsiębiorców.

Kazimierz Zdunowski z Polsko-Białoruskiej Izby Handlowo Przemysłowej wskazał, że do poprawy relacji biznesowych polsko-białoruskich potrzebne są dwa elementy: pozytywne otoczenie społeczno-gospodarcze i dobre otoczenie prawne. Dyrektor PBIHP upatrywał głównych problemów rozwoju MSP w braku rynku, braku dużych flagowych przedsiębiorstw, które kształtują więzi o charakterze kooperacyjnym. Bez tak zdefiniowanego rynku MSP będą się koncentrować na drobnych usługach. Wielu przedsiębiorców szukających szansy na rozwój zwracających się do PBIHP pierwsze pytania, które stawia to kwestie bezpieczeństwa i stabilności rynku. Kazimierz Zdunowski wskazywał na wiele elementów, które mają za zadanie ułatwić inwestowanie w Białorusi i wdrażanie polskich technologii na Białorusi.

W grupie roboczej poświęconej ochronie środowiska i zmianom klimatu w trakcie sesji zatytułowanej „Ochrona środowiska jako problem globalny i ponadnarodowy” wystąpili Vladimir Nistsiuik, członek rady obywatelskiej przy prezydencie Rep. Białoruś ds. energii odnawialnej oraz Giennadij Kazak reprezentujący Ministerstwo Środowiska Republiki

Białoruś. V. Nistsiuik wskazał na problem poszukiwania przez państwa lepszych sposobów wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych. Nistsiuik wskazał, że wszystkie państwa także Białoruś poświęcają wiele sił na wdrażanie systemów energii odnawialnej. Nistsiuik w swoim wystąpieniu przedstawił Białoruś jako kraj, w którym są podejmowane szerokie działania mające na celu wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych, istnieją duże problemy z brakiem wystarczającej ilości technologii służących utylizacji odpadów przemysłowych.

Giennadij Kazak, przedstawiciel grodzieńskiego oddziału Ministerstwa Środowiska Republiki Białoruś wskazał, że Białoruś a szczególnie regiony przygraniczne niezwykle intensywnie i efektywnie współpracują z polskim Ministerstwem Ochrony Środowiska. Kazak przypomniał o powstaniu wielu wspólnych projektów służących wzmocnieniu kontroli ochrony środowiska w szczególności zasobów wodnych. Reprezentant Białorusi wskazał na problem jakim jest brak możliwości technicznych, dzięki którym możliwa byłaby likwidacja zeskładowanych zasobników z pestycydami.

Sesja pt. „Nowe technologie w dziedzinie ochrony środowiska” została rozpoczęta przez pana dra Krzysztofa Biernata, reprezentującego Polską Platformę Biopaliw w Instytucie Biopaliw i Energii Odnawialnej. Wskazał, że obecnie duża część energii spożytej na wytworzenie dóbr jest marnowana w postaci np. opakowań. Jednocześnie pan Biernat nawiązał do badań z których wynika, że im kraj bogatszy, tym mniej energii przetwarza z biomasy. Wg. panelisty zarówno UE jak i USA odchodzą od bezpośredniego spalania biomasy, uważając ten proces za marnowanie energii. Mówiąc o biopaliwach, pan Biernat wskazał na ogromne zróżnicowanie tego segmentu. W trakcie swojego wystąpienia przedstawiciel Instytutu Biopaliw i Energii Odnawialnej przedstawił nadchodzące zmiany w UE oraz zmiany w polskim prawie dostosowujące je do *Aquis Communautaire*.

Wojciech Batusiewicz, wiceprezes Polskiej Izby Gospodarczej „EkoRozwój” koncentrował się na zaprezentowaniu słuchaczom kierunków rozwoju „biomasy” w Polsce zauważając, że w toku prac Polska wybrała przetwarzanie biomasy za pomocą biogazowi. Prezes Batusiewicz wskazał, że jego organizacja chce wspierać rozwój biogazowi (lokalnych i przydomowych) szczególnie w regionie Polski Wschodniej. Wojciech Batusiewicz wskazywał również na bardzo dynamiczny rozwój energetyki wiatrowej. Energia Wiatrowa ma bardzo atrakcyjny okres zwrotu między 6 a 7 lat. Ponadto ciągły postęp

technologiczny w budowie turbin pozwala na stawianie farm wiatrowych przy bardzo niskich poziomach wietrzności.

Prezes firmy Rapid, Zenon Laszuk, przedstawił w swoim wystąpieniu kierunki działalności jego firmy w dziedzinie energii cieplnej i odnawialnej. Mówca przedstawił możliwości pozyskiwania energii cieplnej i elektrycznej ze energii świetlnej. Firma Rapid proponowała również zapoznanie się z możliwościami jakie dają pompy ciepła oraz ich wykorzystania w miastach.

Prezes Stowarzyszenia Energii Odnawialnej pan Vladimir Nistsiuik zaprezentował firmy wchodzące w skład jego organizacji. Zaznaczył przy tym, że wiele z tych firm dysponuje nowoczesnymi technologiami w zakresie na przykład odzyskiwania i późniejszej obróbki smarów i olejów z gruntów i wody. Część firm jest ukierunkowana na montaż i budowę elektrowni wodnych oraz wiatrowych.

Stowarzyszenie Samorządu Euroregionu Bug w Chełmie przedstawiło swoje działania w kontekście współpracy przygranicznej. Pani Galina Grabczuk wskazała, że duża część wspólnych projektów Euroregionu, jest poświęcona współpracy polsko-białoruskiej w dziedzinie agroturystyki. Perspektywa dalszego rozwoju obejmuje stworzenie projektu parasolowego przeprowadzonego w partnerstwie między Polską-Białorusią i Ukrainą. Projekt zakłada nie tylko pogłębianie współpracy, ale także oznaczenie turystyczne szlaku wodnego.

Ostatnia część konferencji pod tytułem „Współpraca w dziedzinie ochrony środowiska na poziomie rządowym i wojewódzkim między Polską i Białorusią” rozpoczęła się prezentacją przygotowaną przez Lubelską Fundację Rozwoju, która jest jednocześnie organizacją kierującą Lubelskim Klastrem Ekoenergetycznym. Pani Sylwia Romańska-Węzik przedstawiła niezwykle szczegółowo różne formy i kierunki działania Lubelskiego Klastra Ekoenergetycznego. Prezentacja klastra miała na celu pokazanie możliwych form współpracy transnarodowej.

Kolejna prezentacja również posłużyła jako przykład specyficznego uregulowania, które także może być wprowadzone na Białorusi. O Towarowej Giełdzie Energii mówił jej

wiceprezes - pan Dariusz Bliźniak. W trakcie prezentacji zostały przedstawione podstawowe mechanizmy kształtujące rynek energii w Polsce.

Pani Tamara Yalkovskaya reprezentująca Ministerstwo Środowiska Republiki Białoruś zarysowała największe osiągnięcia w dziedzinie współpracy na poziomie regionalnym. Pani Yalkovskaya przedstawiła umowy regulujące relacje białorusko-polsko w zakresie ochrony środowiska. Bardzo pozytywnie została oceniona współpraca w ramach polsko-białoruskiej międzyrządowej komisji ds. współpracy transgranicznej. Przedstawicielka Ministerstwa Środowiska wskazała również na problemy np. w ocenie jakości wody – kiedy to kraje stosują całkowicie inne metody i nazewnictwo.

Pani Ewa Olesiejuk, reprezentująca polskie Ministerstwo Środowiska wskazała, że 12 IX 2009 została podpisana w Białowieży umowa o współpracy w dziedzinie ochrony środowiska. Niestety umowa wciąż nie została jeszcze opublikowana w dzienniku urzędowym co sprawia, że formalnie jeszcze nie obowiązuje. Spodziewamy się, że opublikowanie nastąpi do końca br. roku. Na mocy powyższej umowy strony powołają wspólną komisję ds. ochrony środowiska oraz szereg podkomisji np. ds. współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej czy między parkami narodowymi. Spotkania komisji są planowane minimum raz w roku. Pani Olesiejuk wskazała również na szereg innych spotkań odbywających się w ramach dwustronnych, np. dotyczące współpracy na wodach granicznych, także kwestia utrzymania granicznego odcinka Kanału Augustowskiego. Ważnym do odnotowania jest współpraca w ramach projektów Polskiego Programu Polskiej Pomocy Rozwojowej oraz w ramach środków przyznawanych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska.

Radca Wojewody Lubelskiego pan Zdzisław Strycharz, wskazał na współpracę województwa lubelskiego z Białorusią i Ukrainą z punktu widzenia lokalnego. Za najważniejszy impuls do rozwoju wzajemnych relacji pan Strycharz uznał intensywność kontaktów na poziomie gmin. Ze struktury współpracy radca wojewody lubelskiego wskazał, że znacząco większa intensywność występuje ze stroną ukraińską niż białoruską.

Podsumowanie

Na zakończenie konferencji uczestnicy podkreślili potrzebę organizowania w ramach współpracy polsko-białoruskiej Forum na poziomie regionalnym.

Centrum Stosunków Międzynarodowych zostało wskazane i poproszone o kontynuowanie działań zmierzających do stworzenia stałej platformy współpracy na poziomie regionalnym, która będzie się przejawiać, co roczną organizacją Forum Partnerstwa Regionalnego Polska-Białoruś oraz podejmowania działań zmierzających do organizacji seminariów na bardzo dokładnie określone tematy problematyczne w relacjach na poziomie regionalnym.

Uczestnicy konferencji zaproponowali także, aby z inicjatywy Centrum Stosunków Międzynarodowych prowadzić cykl spotkań odbywających się w ciągu całego roku. Tematyka spotkań mogłaby być poświęcona bieżącym wyzwaniom współpracy regionalnej pomiędzy Polską i Białorusią. Takie seminaria mogły by również służyć procesowi zbliżania polskich i białoruskich ekspertów i biznesmenów. Seminaria powinny odbywać się na Białorusi, co pozwoli promować ideę budowy partnerstwa regionalnego na poziomie lokalnych decydentów.

Center for International Relations

The CIR is an independent, non-governmental think-tank, dedicated to the study of international relations and those foreign policy issues, which are of crucial importance to Poland, Europe and transatlantic relations. CIR carries out its own research projects, prepares reports and analyses and participates in international projects in cooperation with similar institutions in several countries. The center's activities are analytical and educational in character. Since it was founded in 1996, the CIR has become an influential forum for foreign policy analysis and debate, involving leading politicians, diplomats, civil servants, local government officials, businessmen, journalists, students and representatives of other NGOs.

Our goals are:

- to strengthen Polish foreign policy and to deepen the knowledge of international relations in Polish society,
- to deepen the understanding of the aims of Polish foreign policy among the political, diplomatic and journalist elites in other countries as well as to make Polish leaders aware of the foreign policy objectives of other countries.
- to influence the most important elements of the foreign policy debate in Poland and abroad

CIR's President and Founder is Ambassador Janusz Reiter.

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
CENTER FOR INTERNATIONAL RELATIONS

ul. Emilii Plater 25
00-688 WARSZAWA
tel: (+48 22) 646 52 67, 646 52 68
fax: (+48 22) 646 52 58
e-mail: info@csm.org.pl
www.csm.org.pl